

31997L0080

1998 1 20

EUROPOS BENDRIJŲ OFICIALUSIS LEIDINYS

L 14/6

TARYBOS DIREKTYVA 97/80/EB
1997 m. gruodžio 15 d.
dėl įrodinėjimo pareigos diskriminacijos dėl lyties bylose

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Susitarimą dėl socialinės politikos, pridėtą prie Europos bendrijos steigimo sutarties protokolo dėl socialinės politikos (Nr. 14), ypač į jo 2 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Komisijos pasiūlymą ⁽¹⁾,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydamosi Sutarties 189c straipsnyje nustatytos tvarkos ir bendradarbiaudama su Europos Parlamentu ⁽³⁾,

(1) kadangi, siekdamas įgyvendinti 1989 m. Socialinę chartiją, valstybės narės, išskyrus Jungtinę Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystę (toliau — valstybės narės), sudarė Susitarimą dėl socialinės politikos pagal Europos bendrijos steigimo sutarties protokolą dėl socialinės politikos;

(2) kadangi Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartija pripažįsta, jog svarbu kovoti prieš bet kokią diskriminacijos formą, įskaitant diskriminaciją dėl lyties, odos spalvos, rasės, pažiūrų ir įsitikinimų;

(3) kadangi Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos 16 straipsnis dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris, be kita ko, nustato, jog „reikia aktyviau veikti, siekiant užtikrinti vyrų ir moterų lygybės principo įgyvendinimą, ypač dėl įsidarbinimo, užmokesčio, darbo sąlygų, socialinės apsaugos, švietimo, profesinio mokymo ir karjeros galimybių“;

(4) kadangi, remdamasi Susitarimo dėl socialinės politikos 3 straipsnio 2 dalimi, Komisija tarėsi su administracija ir

darbuotojais Bendrijos lygiu dėl galimos Bendrijos veiksmų krypties, susijusios su įrodinėjimo pareiga diskriminacijos dėl lyties bylose;

(5) kadangi Komisija, atsižvelgdama į tų konsultacijų rekomenduotus Bendrijos veiksmus, dar kartą tarėsi su administracija ir darbuotojais dėl minėto Susitarimo 3 straipsnio 3 dalyje numatyto pasiūlymo turinio; kadangi pastarieji nusiuntė savo nuomonės Komisijai;

(6) kadangi, po antrojo konsultacijų rato, nei administracija, nei darbuotojai nepranešė Komisijai apie savo norą pradėti to paties Susitarimo 4 straipsnyje numatytą procesą, kuris tikriausiai įgalintų pasiekti susitarimą;

(7) kadangi, atsižvelgdamos į Susitarimo 1 straipsnį, Bendrija ir valstybės narės pačios užsibrėžė tikslą, be kita ko, gerinti gyvenimo ir darbo sąlygas; kadangi veiksmingas vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimas padėtų tą tikslą pasiekti;

(8) kadangi vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principas buvo nustatytas Sutarties 119 straipsnyje, 1975 m. vasario 10 d. Tarybos direktyvoje 75/117/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų vienodo vyrų ir moterų darbo užmokesčio principo taikymui, suderinimo ⁽⁴⁾ ir 1976 m. vasario 9 d. Tarybos direktyvoje 76/207/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo taikymo įsidarbinimo, profesinio mokymo, pareigų paaugstinimo ir darbo sąlygų atžvilgiu ⁽⁵⁾;

(9) kadangi 1992 m. spalio 19 d. Tarybos direktyva 92/85/EEB dėl priemonių, skirtų skatinti, kad būtų užtikrinta geresnė nėščių ir neseniai pagimdžiusių arba maitinančių krūtimi darbuotojų sauga ir sveikata, nustatymo ⁽⁶⁾, taip pat padeda efektyviai įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą; kadangi ši direktyva neturi susilpninti anksčiau minėtų direktyvų dėl vienodo požiūrio; kadangi dėl šios priežasties taisyklių dėl įrodinėjimo pareigos priėmimas taip pat turėtų būti naudingas darbuotojoms, kurioms ši direktyva taikoma;

⁽¹⁾ OL C 332, 1996 11 7, p. 11 ir OL C 185, 1997 6 18, p. 21.

⁽²⁾ OL C 133, 1997 4 28, p. 34.

⁽³⁾ 1997 m. balandžio 10 d. Europos Parlamento nuomonė (OL C 132, 1997 4 28, p. 215), 1997 m. liepos 24 d. Tarybos bendra pozicija (OL C 307, 1997 10 8, p. 6) ir 1997 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento sprendimas (OL C 358, 1997 11 24).

⁽⁴⁾ OL L 45, 1975 2 19, p. 19.

⁽⁵⁾ OL L 39, 1976 2 14, p. 40.

⁽⁶⁾ OL L 348, 1992 11 28, p. 1.

- (10) kadangi 1996 m. birželio 3 d. Tarybos direktyva 96/34/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl tėvystės atostogų, sudaryto tarp UNICE, CEEP ir ETUC ⁽¹⁾, taip pat grindžiama vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principu;
- (11) kadangi nuorodos į „teismo procesą“ ir „teismą“ apima mechanizmą, kuriuo ginčai gali būti pateikiami nagrinėti ir spręsti nepriklausomoms institucijoms, kurios gali priimti tų ginčų šalims privalomus sprendimus;
- (12) kadangi išsireiškimas „neteisminės procedūros“, visų pirma, reiškia taikinimo ir tarpininkavimo procedūras;
- (13) kadangi faktų, pagal kuriuos galima daryti prielaidą, jog buvo tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, įvertinimas yra nacionalinių teismo ar kitų kompetentingų institucijų reikalas pagal nacionalinės teisės aktus ar praktiką;
- (14) kadangi valstybės narės turi įvesti bet kuriame procesinių veiksmų etape įrodymų taisykles, kurios yra palankesnės ieškovams;
- (15) kadangi būtina atsižvelgti į tam tikrų valstybių narių teisi-
nių sistemų ypatumus, *inter alia*, ir tais atvejais, kai išvada apie diskriminaciją daroma, jeigu atsakovas nepateikia teismą ar kitą kompetentingą instituciją patenkinančių įrodymų, jog vienodo požiūrio principas nebuvo pažeistas;
- (16) kadangi valstybėms narėms nereikia taikyti taisyklių dėl įrodinėjimo pareigos procesiniams veiksams, kuomet bylos faktus turi ištirti teismas ar kita kompetentinga institucija; kadangi minėtos procedūros yra tos, kuomet ieškovui nereikia įrodyti faktų, o juos tirti turi teismas ar kompetentinga institucija;
- (17) kadangi ieškovai gali netekti veiksmingų priemonių vienodo požiūrio principui nacionaliniuose teismuose užtikrinti, kai pateikus akivaizdžios diskriminacijos įrodymą atsakovui nereikia įrodyti, jog jo praktika iš tiesų nėra diskriminuojanti;
- (18) kadangi Europos Bendrijų Teisingumo Teismas nusprendė, kad taisyklės dėl įrodinėjimo pareigos turi būti koreguojamos, kai susiduriama su *prima facie* diskriminacijos byla, ir kad siekiant veiksmingo vienodo požiūrio principo įgyvendinimo įrodinėjimo pareiga turi būti taikoma atsakovui, kai pateikiami tokios diskriminacijos įrodymai;

- (19) kadangi dar sudėtingiau įrodyti diskriminaciją, kai ji nėra tiesioginė; kadangi dėl šios priežasties svarbu apibrėžti netiesioginę diskriminaciją;
- (20) kadangi ne visose valstybėse narėse yra tinkamai pasiektas tikslas pritaikyti taisykles dėl įrodinėjimo pareigos, ir pagal Sutarties 3b straipsnyje nurodytą subsidiarumo principą bei proporcingumo principą tas tikslas turi būti pasiektas Bendrijos lygiu; kadangi ši direktyva apsiriboja minimaliais būtiniais veiksmais ir nenumato daugiau nei būtina šiam tikslui pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Tikslas

Šios direktyvos tikslas yra užtikrinti, jog valstybių narių taikomos priemonės vienodo požiūrio principui įgyvendinti būtų veiksmingesnės, kad suteiktų galimybę visiems asmenims, kurie mano esą nuskriausti, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, apginti savo teises teisminiame procese, prieš tai pasinaudojus galimybe kreiptis į kitas kompetingas institucijas.

2 straipsnis

Apibrėžimai

1. Šioje direktyvoje vienodo požiūrio principas reiškia, kad negali būti jokios diskriminacijos, tiesioginės ar netiesioginės, dėl lyties.

2. Šio straipsnio 1 dalyje minimo vienodo požiūrio principo tikslais netiesioginė diskriminacija yra tada, kai tariamai neutrali nuostata, kriterijus ar praktika yra nepalanki gerokai didesnei daliai vienos lyties asmenų, išskyrus atvejus, kai tokia nuostata, kriterijus ar praktika yra tinkama ir būtina bei gali būti pateisinta objektyviais veiksniais, nesusijusiais su lytimi.

3 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma:

- a) atvejams, kuriuos apima Sutarties 119 straipsnis ir Direktyvos 75/117/EEB, 76/207/EEB, ir, kiek tai susiję su diskriminacija dėl lyties, — Direktyvos 92/85/EEB ir 96/34/EB;

⁽¹⁾ OL L 145, 1996 6 19, p. 4.

b) bet kuriam civiliniam ar administraciniam procesui, susijusiam su viešuoju ar privačiu sektoriumi, kuris numato teisių gynimą pagal nacionalinę teisę a punkte minimomis priemonėmis, išskyrus savanoriškas arba nacionalinės teisės aktuose numatytas neteismines procedūras.

2. Ši direktyva netaikoma baudžiamajam procesui, nebent valstybės narės numato kitaip.

4 straipsnis

Įrodinėjimo pareiga

1. Valstybės narės taiko tokias priemones, kurios, remiantis jų nacionalinėmis teismų sistemomis, yra būtinos norint užtikrinti, jog tais atvejais, kai asmenys, manantys esą nuskriausti, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, nurodo teismui ar kitai kompetentingai institucijai aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, atsakovas turėtų įrodyti, kad vienodo požiūrio principas nebuvo pažeistas.

2. Ši direktyva netrukdo valstybėms narėms įvesti ieškovams palankesnių įrodymų taisyklių.

3. Valstybėms narėms nebūtina taikyti šio straipsnio 1 dalies procesams, kuomet bylos aplinkybes turi ištirti teismas ar kompetentinga institucija.

5 straipsnis

Informacija

Valstybės narės užtikrina, jog visomis tinkamomis priemonėmis būtų atkreipiamas visų suinteresuotų asmenų dėmesys į pagal šią direktyvą taikomas bei jau galiojančias priemones.

6 straipsnis

Regreso neleistinumas

Šios direktyvos įgyvendinimas jokiais aplinkybėmis nėra pakankamas pagrindas sumažinti bendrą darbuotojų apsaugos lygį tose srityse, kurioms ji taikoma, nepažeidžiant valstybių narių teisės atsižvelgti į situacijos pasikeitimą, priimant įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie skiriasi nuo tų, kurie galioja pranešimo apie šią direktyvą dieną, jei jie atitinka minimalius šios direktyvos reikalavimus.

7 straipsnis

Igyvendinimas

Valstybės narės įstatymais ir kitais teisės aktais įtvirtina nuostatas, būtinas, kad šios direktyvos būtų pradėta laikytis ne vėliau kaip nuo 2001 m. sausio 1 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės priimdamos tas priemones daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

Per dvejus metus nuo šios direktyvos įsigaliojimo valstybės narės pateikia Komisijai visą informaciją, reikalingą Komisijai parengti ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl šios direktyvos taikymo.

8 straipsnis

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 1997 m. gruodžio 15 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

J.-C. JUNCKER